

NÉPÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

ORADEA

Birtad Josif Vulcan No. 4.
Telephon: 440

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDORFelelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Belföldön: Egész évre htköz...
vállalatoknak 500 Lei, magánosok...
Külföldön: 4-2 Dollár...
P. 25-15, S. 30-20, Dinar...

A miniszterelnök tragikus halála

Nem tagadjuk, Duca miniszterelnök halála mélységes megröbbenést váltott ki a zsidóság körében is. A zsidóság végtelenül sajnálja mint embert, aki élete delén, egy gyilkos golyóól találva, időnek előtte el kellett pusztuljon. És rendkívül megröbben annak láttára, hogy egy nagy ország miniszterelnökének meg kellett halnia azért, mert a szélsőjobb oldali szélsőséges demagogia, évek mérges gyümölcsöt érlelő előkészítése után odajutott, hogy az ország legmagasabb rangú felelős polgári tényezőjét revolverlövéssekkel pusztítja el. Azt remélve, hogy ezáltal „bosszút áll” és egyengeli utját, hogy a felelőtlenség vegyék át az uralmat egy konszolidált országban.

A romániai zsidóság mélységesen fájja ezt a nagyhorderejű eseményt, de fájdalmának csak szordínósan tud hangot adni. Mert tragikumához tartozik, hogy még ennek az őszinte érzésnek sem tud hangos kifejezést adni. Hogy miért nem? Mert a gyilkos vallomása szerint azzal vádolták Duca miniszterelnököt, hogy „a zsidók bérelték fel”, hogy átvegye a hatalmat és oszlassa fel a Vasgárdát.

Itt, ezen a helyen is teli tüdővel és minden rendelkezésünkre álló erővel kiáltjuk világágra, hogy ez nem igaz s nem is lehet igaz. Mert nem felel meg a valóságnak, hogy a zsidóságnak olyan nagy befolyása volna, sem itt az országban, sem külföldön. Ez a nagy befolyás sokkal inkább rágalom, mint valóság. Aminthogy légből kapott gonosz rágalom az, amit a szélsőjobb oldali lapok írtak, hogy 150.000 német zsidót akart az új kormány behozni az országba. Ezzel a képtelen váddal, a könnyen hívők, a bornáltak és kis képzettségű emberek között könnyen lehet hiszékenyeket találni. De aki ismeri a történeteket, azok tudják, mily képtelen feltevés ez. Legalább oly lehetetlen, mint az, hogy a zsidók egyengették volna utját Duca miniszterelnökségének. A zsidóságnak százezredrésnyi befolyása sincsen, mint azt gyűlölkönc tudatosan, vagy tudatlanul hirdetik.

De orra jó mindaz, hogy fokozzák az ellenséges érzületet velünk szemben.

Az kétségtelen, hogy Duca miniszterelnök jó hazafi volt. Mint élete és mégjobb halála is mutatja, önfeláldozó mártír halált halt hazájáért. És amikor fájdalommal érezzük a nagy esemény horderejét, akkor rá kell mutatnunk arra, hogy e lap hasábjain nagyon sokszor rámutattunk, az elmúlt évek folyamán, hogy a szélső jobb oldali szervezkedés épen oly tragikus kirobbanáshoz vezethet, mint ahogy a szélső baloldali mozgalmak is elfajulnának. De míg az utóbbi mindég elfojtották, addig a szélsőjobb oldali szervezkedést mindég tolerálták, sőt támogatták. Nem akarunk most mélyebben belehatolni e kérdés taglalásába, de rá kell mutatnunk ezúttal is arra, hogy legyen e nagykonceptiójú államférfi halála mementó arra, hogy minden szélsőséget egyformán kell üldözni minden polgári ország felelős tényezőinek.

Duca miniszterelnök nem azért halt meg, mert a zsidók barátja lett volna. Nem volt a zsidók barátja, de ellensége sem. De szívének minden melegével, nagyszerű tehetségével és képességeivel azon munkálkodott, hogy Románia konszolidációját minden erejével előmozdítsa. És mert ugy látta, hogy ezen az egyenes uton, amely e nagy ország boldogulásának végcélja felé haladtában akadályok állanak és amelyeket felforgató elemek akarnak elhelyezni oda, azért állott ki az első vonalban, hogy megvédje hazáját, az európai civilizációt és a kultura keleti védbástyáját. Duca miniszterelnököt ártatlanul érte a gyilkos golyója. Egy kiváló államférfi szállott vele sirba. És amikor a zsidóság kegyelele elhelyezi a megemlékezés koszorúját sirján, mondhassa el, hogy Duca nem a zsidóság védelemzője volt, hanem a szeretett hazájáé. Az, hogy a rend és a konszolidáció programjához tartozik az is, hogy ne engedjenek embermilliókat pogromok és üldöztetések alfoztáivá, az természetes követelménye az emberi előhaladásnak. Még most is, még ma is, 1934 ben is, még akkor is, ha a gördülő márkák mást is akarnak inscenálni, még akkor is, ha más országokban ugy

vélük, hogy a zsidókat üldözni kell. Románia felelős tényezői tudják, hogy a konszolidációt csak úgy lehet megvédeni, ha minden polgárának megadják az élethez való jogát. Amikor ezen a szikla'olon egy hármily kis rés támad, nem tudni előt, hogy e kis nyíláson a turbulens elemeknek második sanseoulete hada fog befurakodni hogy a meglévő rendet felforgassa és ott robbantson, ahol legkevésbé van szükség rá.

Románia nagy barátja, Franciaország volt az a multban, amely memóriától mindig az államrend szilárd megerősítését helyezte a kormányok legfőbb feladatáá. És ha a megboldogult miniszterelnök józan politikai előrelátásával ezt szintén így látta fónak, ugy akkor ebben nem a zsidóságnak van része, hanem az államférfiui előrelátásnak és koncepciónak.

Nem tagadjuk, hogy mélységesen megröbbenett bennünket ez a tragikus halál azért is, mert ugy éreztük ki ebből, hogy szomorú napok és még szomorubb sorsdöntő idők előtt állunk. De közben megnyugt bennünket az a tudat, hogy a rend és nyugalom érdekében — és nem a zsidóságért — őrt fog állani a legfőbb államhatalom, hogy polgárai nyugodtan folytathassák békés polgári munkájukat országuk, a befogadó nép és az általános emberi civilizáció hasznára és javára. L.

Németország is megszeretné kapni a Palesztina mandátumot?

Lengyelországi jelentés szerint, Alfred Rosenberg hivatalos lapja, a nürnbergi „Der Stürmer” legutóbbi számában azt a szenzációs híradást közli, hogy a német kormány tárgyalásokat folytat a palesztinai arab nacionalista vezetőkkel, hogy a palesztinai mandátumot szerezzék meg Németország számára. A „Der Stürmer”-nek ezt a számát Németországban

elkobozták, azonban néhány szám külföldre jutott belőle és így tudták meg Lengyelországban is. A lengyel lapok még hozzáfűtik, hogy a tárgyalások azért nem vezettek eredményre, mert az arabok attól félnek, hogy Németország azért akarja megszerezni a mandátumot magának, hogy 500,000 zsidót telepítsen le Palesztinában.

Arlosoroffnét gyanúsítják férje megölésével

Jeruzsálemből jelenik: (Saját tudósítónktól) Az Arlosoroff-féle gyilkosság nyomozásának ügye még mindig holt-ponton áll és még most sem tisztázódott a nagy kérdés, hogy ki volt a gyilkos? A bonyolódott ügyben a hatóságok még mindig lapogatóznak és most legujabban az a hír terjedt el és napról napra jobban terjed, mely szerint a gyilkos Arlosoroffné is lehet. A golyó Arlosoroffot a jobb oldalon érte és a rekonstruált gyilkossági jelenetnél megállapították azt is, hogy az asszony a végzetes séta alkalmából férje jobb oldalán

haladt. Különbön is most sokat foglalkoznak Arlosoroffék családi életével is. Arlosoroffnak tudniillik ez a második felesége volt, az első most is Tel-Avivban él. Modern szisztéma szerint két férj feleségei cserélt.

Természetesen ezt a hírt fenntartással közöljük, de igen érdekes, hogy a téma nyomozás most még ebben az irányban is puhatóldozik és talán még szenzációs fejlemények következhetnek be. Lehetséges, hogy az egész csak a védelem fogása, de mindenesetre a nyomozás erre is kiterjed.

Ostromállapot Romániában

Az I. G. Duca miniszterelnök ellen elkövetett gyilkos merénylet arra készítette az uralkodót, hogy Inculet belügyminiszter előterjesztésére aláírja az ország löbb centrumaira az ostromállapot bevezetéséről szóló királyi dekrétumot. A dekrétum felhatalmazása alapján a kormány minisztertanácsi naplóval rendelte el az ostromállapotnak Bukuresti,

Constanța, Cluj, Iași, Timișoara, Cernovici, Galaț, Chișinău és Oradea városai, valamint Prahova és Dombovija megyék területén való bevezetését. A sajtócenzurát a minisztertanácsnapló második szakasza az egész ország területére bevezette.

Az ostromállapotról szóló rendelkezések hétfőtől kezdve életbeléptek.

Örök téma...

A satu-marei hitközségben újból választás készül vasárnap

A Központi Iroda eredményes »munkájának« gyümölcse

Ahelyett, hogy a satu-marei hitközség beháborújában már nyugvópontra jutott volna a két szembenálló tábor harca, most megint újabb izgalmak előtt áll ez a nagy hitközség. Köztudomású, hogy a miniszterium a hitközség élére comisia interimare bizottságot nevezett ki, amelybe olyanokat is bevételtek, akik a régi legális vezetőség tagjai voltak. Ezek a becsületes, csakis a hitközség érdekeit szem előtt tartó zsidó közéleti férfiak, illegálisnak tekintették az első perctől kezdve a régi vezetőség eltávolítását és ez ellen, számosan az új ideiglenes bizottságba kinevezettek közül, azzal demonstráltak, hogy lemondottak erről a tisztségről. Többek között ifj. Reiter Mór, a satu-marei zsidó közélet egyik legpuritánabb vezérférfia, s még számosan.

Most, hogy ez a csonka comisia interimare folyó hó 7-ére kilützte a választást, sokan ezt helytelennek és ami még fontosabb az előzmények után, törvénytelennek tartják, legalább is a zsidó tételes törvények figyelembevételével, az egész ideiglenes bizottsági működést. Eme szempontok figyelembevételével dr. Borgida József satu-marei ügyvéd kontesztációt nyújtott be a választás megtartása ellen, az illetékes közigazgatási hatósághoz és ezt a beadványt számos vezetőségi férfi támogatja. Egyben pedig elhatározták, hogy a törvénytelen választástól távol tartják magukat és azon nem vesznek részt.

Természetesen az egész ország zsidó közvéleménye feszült figyelemmel várja a harc további fejleményeit, amelyek sok káros hatást váltottak már ki és demoralizálólag hatoltak már a multban is az egész erdélyi közéletben.

E végeláthatatlan harccal csak romlik a hitközségek presztízse és egyáltalában nem viszi előbbre az összzsidóság ügyét.

A közvélemény már rég tisztában van, hogy a bonyodalom okait hol kell keresnie és nemcsak Satu-Marén, hanem Erdély valamennyi nagyobb hitközségében, az egymást végtelenségig követő bomlasztó jelenségeket csakis az ort. Központi Iroda számlájára írja, amely fennállása óta nemhogy egyengelte volna a hitközségekben dúló viszályok kibontakozása útjait és békésen igyekezett volna eliminálni ez ellentéteket, hanem még ő fűtötte azt és fűti egy klikk érdekei szolgálatába állítva az egész irodai aparátust, amely pedig végeredményben nem szabadna, hogy családi avagy más érdekeket szolgáljon, hanem eme rendkívüli időkben az egész erdélyi zsidóság eminens érdekeit kellene szíven viselje.

E harccal kapcsolatban egyébként közöljük a volt satu-marei hitközségi alelnöknek, Rosenberg Sámuelnek cikkét amely rávilágít a most dúló harcok egyes fázisaira:

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur! Legyen szíves helyet adni nb. lapjában, hogy válaszolhassak a »Hoemesz« c. lap legutóbbi számában megjelent orth. izr. hitközség elleni többrendbeli ortámadásra.

Mindenekelőtt »a satu-marei ügy döntő fordulatot nyert« hírrel kapcsolatban a volt vezetőség ügyésze számára adresszált megjegyzésére kívánok reflektálni, az illető ügyész ur helyett. Miután ő, mint hitközségi ügyész, aki ma, a jelenlegi vezetőség utasításai szerint működik, nincs abban a helyzetben, hogy szabadon nyilatkozhatson a támadó cikkére. Tehát mint hitközségünk volt alelnöke, aki folyó év jul. 26. és 27-én jelen voltam a Cluj-i gyűlésen, amikor is az orth. központi iroda választmánya hitközségünk elleni határozatait meghozta, kijelentem, hogy a választmánynak sem a szervezeti szabályok, sem a Sulchan Aruch alapján nem volt joga hitközségünk ismert alapszabálymódosítást előírni és szankciókkal alátámasztani. A határozat nem is Din-Tóra alakjában hozatott, tehát ez semmiképp sem volt kötelező, annál is inkább, mert tiltakozásunkat nyomban kifejeztük ellene. Amikor lehát a világi és egyházi törvé-

nység szerint egyaránt illegális határozatok ellen ügyészünk a Miniszteriumnál keresett jogorvoslatot, nem tett egyebet, mint törvényes védelmet kért a törvénytelen eljárás ellen és a Miniszterium utján kívánta a központi irodát a törvények betartására utasíttatni. A Miniszterium nem is tett egyebet, mint értesítette a központi irodát, hogy határozata illegális és kötelezte a törvénytelen határozatok visszavonására. Tehát bármilyen paradoxonnak látszik, ügyészünk az Autonomia védelmét forszírozta ki a Miniszteriumnál, az autonómiát nem respektáló központi irodával szemben. Ügyészünk reánk kényszerített önvédelemből volt kénytelen a miniszteriumnál orvoslást keresni, ellenben egész más elbírálás alá esik a jelenlegi helyzet, amikor a központi iroda az interimár bizottságot kinevezette, egy olyan hitközségi vezetőséggel szemben, amelyet ő maga annak idején a Din-Tóra alapján megválasztott, tehát ez a tény kifejezetten egy »Masszerolást« jelent.

Ami pedig azon megjegyzést illeti, hogy mi »patáliákra« és kijárássokra költöttük volna el a hitközségi pénzeket, ezt az állítást a volt vezetőség nevében visszautasítom és bizonyítani kívánom, hogy amikor mi a Freund párttól átvettük a vezetést, három millió lei tartozás terhelte a hitközséget, míg ellenben mostan a súlyos helyzet dacára, lefizettük annak nagy részét, úgy, hogy ezidőszent cca 1.200.000 lei a hitközség tartozása. Figyelembe véve azon körülményt is, hogy az ellenpárt kényszerített bennünket 5 év óta a legkétségbeesettebb harcokba és védekezésre. Most azonban, mint nyílt titkot beszélnek világszerte, hogy az interimár bizottság kijárása súlyos 100 000 ekbe kerül. Mi nem akartuk az ellenpártot tul licitálni, mert szíviünk és lelkiismeretünk nem engedte, hogy a mai súlyos viszonyok között a »máchlójke« Molochját mi is vérünkkel tápláljuk.

Ha pedig a tordai főrabbi urnak csak azért kellett interimár vezetést kiforszírozni hitközségünk élére, hogy a károlyi főrabbi ur elfoglalhassa a satu-marei rabbiszéket? Ugy igazán kár volt ezen munkájáért, mert a carei rabbi urnak esze ágában sincsen és nem is volt a satu-marei főrabbi szék elfoglalása, mert hiszen mi már többször felajánlottuk ezt neki, így tehát lett volna alkalma interimár és »máchlájke« nélkül is azt elfoglalni. Ennek igazolására csak azt említem fel, hogy ebben a néhány hónapban már háromszor lett prolongálva a miniszteriumnál a károlyi főrabbi urnak, satu-marei főrabbsága.

Fentiek szíves közléséért és az igazágos zsidó ügy érdekében kifejtett nemes munkájukért fogadják ezúton is a volt vezetőség hála köszönetét és maradtam zsidó hittestvéri üdvözléssel:

Rosenberg Sámuel.

— Fränckel berlini főrabbi pert indit Németország ellen. Genf. A napokban érkezett Genfbe Jona Fränckel, Berlin volt főrabbi, aki — mint ismeretes — kalandos körülmények között tudott csak megmenekülni a nemzetiszocialista terrorbandák karmaiból. A főrabbit annak idején lakásán inzultálták az SA legények és rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett. Fränckel főrabbi leányával érkezett Genfbe és egy tekintélyes ügyvédnek adott megbízást arra, hogy nevében kártérítési pert indítson Németország ellen a nemzetközi fórumok előtt. A főrabbi az emlékezetes március-sérüléseit még mindig nem heverte ki. A per elé nagy érdeklődéssel tekintenek a nemzetközi sajtó képviselői is.

A palesztinai zsidó bevándorlás védelmére alakult bizottság elhatározta, hogy delegátusokat küld ki külföldre, hogy felvilágosítsák a zsidó tömegeket az új bevándorlási korlátozások veszélyéről és demonstratív akcióra bírják egész európa zsidóságát. A liga egyébként egész Palesztinában lillakozó gyűléseket tart.

Impozáns keretek között zajlott le a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság konferenciája Nagyváradon

Oradea. Az elmúlt héten, vasárnap este zajlott le a Mizrachi országos konferenciájának megnyitója a Filmpalace nagy termében, amely alig volt képes befogadni az országból és a külföldről érkező többszáz főnyi delegátusokat és ez ezekre rugó érdeklődő vendégsereget.

A konferenciát Wasserstrom Sándor, lapunk főszerkesztője nyitotta meg, üdvözölte a nagyszámú delegátusokat és vendégeket, majd rámutatott arra, hogy a konferencia iránt tanúsított nagy érdeklődés is igazolja ama örökéletű igazságokat, amellyel a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság, — a zsidóság széles népréleget magához tudja vonni. Eme, a zsidóságra nézve sorsdöntő órákban, a zsidóság egyesegyedül szolidáris, testvéries együttérzés és szeretetben képes történelmi hivatását megvalósítani. A zsidóságot évezredek szótszóródottságában örökéletűségének tudata, hagyományaihoz való ragaszkodása és a zsidó állam fogalmának mindenkoron imáiban való foglaltsága és az a remény, hogy eme vágya élő testté, ténnyé és valósággá válik, volt képes a sok üldözöttség dacára, fenntartani. — Nagyhatású beszédének egyes részleteit leközelebb közölni fogjuk.

Elnöklő ezután egymásután adja meg a szót különböző országos és helyi csoport vezetőinek.

Juszt Mose, a Brith Hanoar Hamizrachi elnöke félórás beszédében tárja fel a nemzeti alapon álló vallásos zsidó ifjuságnak célkitűzéseit és erős kritikai hangon bírálja egyrészt a cionista világszervezet vezetőit, másrészt mindazokat, akik meddő harcaikat folytatják ama ifjúsággal szemben, amely egyedül képes igazságaival a veszendőbe menő ifjúságot a zsidósághoz visszaférinteni.

Vermes Ernő, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, Erdély cionistái és dr. Fischer Tivadar, az Országos Zsidó Párt elnöke, a népi alapon álló romániai zsidóság és ifj. Gofflieb Mór, a magyarországi Mizrahisták nevében nagyhatású beszédben tolmácsolják üdvözlőiket a konferenciának. Ezután Friedmann Ármán, a Mizrachi helyi csoportja nevében, Reiter Károly (Timişoara) a Palesztina-Hivatal, dr. Bárdos Imre a Zs. N. Sz. helyi csoportja és Keren Hajeszod nevében, Händler Elza (Timişoara) a WIZO, Danzig Hilel, az Aviva Barisszia és Hellenberg Móse, a K. K. L. jeruzsálemi központjának nevében üdvözlik a konferenciát. Majd dr. Rosenfeld Sámuel (Tg. Mures) mondja el szívbememléző emlékbeszédét a zsidóság ez évi nagy halottairól.

Rav H. Weisz, londoni rabbi, a Mizrachi Világszervezet kiküldöttje tartja meg ezután nagyhatású referátumát, majd az állandó választmánynak a konferencia programja és a konferencia elnökségére vonatkozó javaslatát terjeszti be Mihály Aladár, amelynek elfogadása után, elnöklő Wasserstrom Sándor a késő éjjeli órákig elnyúló konferencia megnyitóját bezárja.

A konferencia, amelyre külföldről is számos delegátus érkezett és amely több, mint 400 képviselőjét igazolta le az erdélyi vallásos zsidóságnak — 3 napi tanácskozás után, szerda délelőtt ért véget.

A plenáris gyűlés határozataira még visszaférünk, miután a szigeti központoktól, — ahová a Mizrachi és Ceire Mizrachi központot a konferencia elhelyezte — a feloldozott határozatok beérkeznek.

— Egy diplomata előadása a zsidó Palesztináról — diplomaták előtt. Bukarest. Miroslaw Arsziszewski, bukaresti lengyel követ, röviddel ezelőtt tért vissza palesztinai újáról és a román kormány, valamint a diplomáciai testület tagjai előtt, tartott rendkívül érdekes előadást tapasztalatairól. A lengyel követ a világ zsidóságának erkölcsi erejéről beszélt és a palesztinai zsidó építés ragyogó eredményeiről. Palesztina — mondotta a nagykövet — ózist jelent a nagy világrizis közepette, ahol nem ismerik a válságot és a munkanélküliséget. A lakosság fele mezőgazdasági munkás. Palesztina a narancs exporttal foglalkozó államok között a harmadik helyen áll. A lengyel nemzet — fejezte be beszédét a nagykövet — szimpátiával kíséri a zsidó nemzeti otthon építését. De ennek a szép ideának a megvalósítását az egész világ kultúrnépei szívükön kell viseljük.

Választás után

Írta: Dr. Borgida József (Salu-Mare)

A mi fiatal pártunk minden erejével küzdött a december 20-i képviselő választáson. De hiába. Elbuktunk. Az eredménytelenség tagadhatatlanul fáj nekünk, akik élén állunk a zsidó közösségnek és akik látjuk a fenyegető veszélyt, amely a zsidóságot érheti, a parlamenti képviselet elvesztéséből kifolyólag. De azért nem kell elkeseredni és nem kell elcsüggedni senkinek.

Mi, akik magunkra vállaltuk azt a hihetetlenül nagy és nehéz feladatot, hogy képviselni és védeni fogjuk népünk érdekeit, meg fogjuk ezt tenni a jövőben is. Meg fogjuk ezt tenni akkor is ha sokan vannak testvéreink között, akik ezt nem akarják, vagy tiltakoznak ellene. Meg fogjuk tenni, mert mi nemcsak nézünk szemekkel, hanem látunk is és látjuk azt, amit ők szegények korlátoltságuknál fogva nem látnak.

Menni fogunk előre a megkezdett utakon és a jövő parlamenti választásokon ismét és még fokozottabb erővel fogunk dolgozni, hogy visszaszerezzük a most elvesztett jogot.

Az eredménytelenségért pedig nem kell senkit okolni, akik az hiszik, hogy a zsidóság érdekeit nem a Zsidó Párt, hanem idegen pártok fogják megvédeni, ezeknek majd az idő és az események meg fogják adni a feleletet. Akik pedig hagyják magukat leterrorizálni, azokat csak sajnálni lehet, de bántani őket nem kell és nem szabad.

Én örömmel állapítom meg, hogy Satu-Mare városában, akadt 837 öntudatos zsidó férfi, aki bár a pecsét, a listák elhelyezése és a papír vékonysága folytán teljesen állástól és így tulajdonképpen nyíltan szavazott, ezzel sem törődve gerincesen és tudatosan állást foglalt a Zsidó Párt mellett.

Hogy ezeken kívül voltak árulók is, arról most nem akarok beszélni. Nem akarok megemlékezni arról a pár magáról megfélemezett emberről sem, akik az urnáknál molesztálták zsidó testvéreiket és leaktarták leplezni őket, hogy mások nevében szavaznak. Nem akarom leírni annak a két szatmári chászid zsidónak a nevét sem, akik ellenem bünvádi feljelentést tettek, hogy hamis szavazócédulákat osztogatók és ezzel megakadályozták az egész dél-utáni munka vezetésében, ami legalább 300 szavazatot elvesztését jelent. Nem akarok ezekről beszélni, mert minden népnek van alja és söpredéke és az ilyenek nem érdemlik meg, hogy nevüket leírjuk. Az Isten majd megfizet

nekik és a zsidóság megvetése az ő osztályrészük.

Meg kell azonban emlékezni a mi drága lelkes ifjúságunkról, akik minden dicsőretet és minden elismerést megérdemelnék.

Egyetlen pártnak sincsen olyan lelkes ifjúsága mint nekünk. Ha ezek férfikorba kerülnek, a zsidóság érdeke nem lesz elárulva és nem lesz cserbe hagyva.

Ezt az ifjúságot mi eddig mostohán kezeltük. Nem törődünk velük. Pedig ők képezik a mi erősségünket és az ő kezükbe van a népünk jövő sorsa. Az ifjúsággal foglalkozni, az ifjúságot nevelni és irányítani ez kell, hogy a feladatunk legyen, amelyet a parlamenterek és a zsidóság vezetői kell, hogy kézbevegyenek és irányítsanak.

És meg kell még emlékezni e helyen egy férfiról, akinek a nevét minden zsidó, mint

a kötelességtudás szimbólumát, kell hogy megjegyezze magának.

Dr. Blumenfeld Dezsőnek hívják ezt a férfit. Hétfőn operációra kellett volna mennie, de nem ment, elhalasztotta péntekig. Elhalasztotta pedig azért, mert ott akart lenni a választáson, hogy személyével ellensúlyozza a terrort, hogy ott legyen amikor a nagyszomkúti zsidóság az urnák elé áll és, hogy teljesítse a kötelességét a pártunkkal szemben.

Mire ezen szók napvilágot látnak dr. Blumenfeld Dezső már túl van az operáción. Hiszem, hogy túl van minden veszélyen is és kérem a jó Istent, hogy adjon neki mielőbbi teljes felgyógyulást és egészséget, hogy nagyon-nagyon sokáig dolgozhasson még a mi szegény üldözött népünk érdekében.

Amíg ilyen lelkes férfiak vannak pártunkban és amíg ilyen ifjúságunk van, mint amilyennek a szatmári ifjúság mutatta magát a választások idején, addig nem kell félni semmitől.

Az elkeseredésre, a csüggedésre, a választás eredménytelensége dacára sincsen semmi ok, zsidó testvéreim. Dolgozzon mindenki tovább.

A berlini Hildesheimer-féle rabbi-szeminárium Palesztinába költözik

Tel-Aviv városa ingyen telket adományozott

Nagyon érdekes terv merült fel a németországi ortodoxia körében. És mert az idők gyors cselekvésre sürgetnek, már úgy is írhatunk a Hildesheimer rabbi iskola áttelepüléséről, mint biztosan bekövetkező eseményről.

Jeruzsálemi levelezők, akinek értesülései mindenkor a legpontosabbak szoktak lenni, a következőket írja a nagyérdeklődésű és fontos ortodox eseményről.

Az ügy, természetesen, támadással kezdődik. Az Aguda hivatalos lapja, a Kol-Jisroel élesen támadta a német Aguda vezetését, a felmerült tervvel kapcsolatban. Közben megérkezett Dr. Breuer, Frankfurt a/Mainból és az Aguda hivatalosan fogadta. Majd megérkezett Dr. Hildesheimer is Berlinből, néhai Ezriel Hildesheimer főrabbi fia, aki a jelenlegi iskola rektora. Most már nem merik a támadást ellenük oly vehemensen folytatni, tompítják hangjukat és végül ravaszul azt állapítják meg, hogy Berlinben kell egy szeminárium, de az Erechben nem. De a német ortodox zsidók tanultak az őket gyűlölő németektől, alaposágot. Másfelé orientálódtak és alig

néhány napra rá, már meg is volt az eredmény: Tel-Aviv városa ingyen telket ajánlott fel a szeminárium céljaira.

Az összes zsidó lapok a legnagyobb örömmel üdvözölték a tervet és a tel-avivi városvezetőség nagylelkűségét. Természetesen a két németországi ortodox korifeus ellátogatott Kuk főrabbihoz is és elragadtatással nyilatkoznak arról, amit az Erechben láttak és bevallják, hogy ők rosszul voltak informálva.

A jeruzsálemi rövidlátó vezérek félnek attól, hogy az események folytán a német és lengyel agudisták lassankint összebékülnek a mizrachival, ami számukra nagy erkölcsi és ami még fontosabb, anyagi hátrányt jelentene. Akkor megszűnnék a tíz tagból álló, bizonyos okoknál fogva nagyon is összetartó helyi-érdekű jeruzsálemi Aguda „világközpont”.

Ugyalászik az előjelekből, hogy itt oly nagy érdekekről van szó, oly nagy érdekéről a világ vallásos zsidóságának, hogy apró kis intrikák nem tudják majd utját keresztezni. Jellemző arra a kulturfelfogásra, amely Németországban honol a legvallásosabb körökben

Kis zsidó történetek

A „Chapp” település története

A palesztinai fejlődés üteme és felfelé ívelő vonala csodálatos valóságokat teremt, amelynek egyik érdekes epizódja az alábbi történet: Tel Aviv periferiáján fekszik egy hatalmas darab üres telek, amely egy egyiptomi zsidó tulajdona. A föld azonban mindeztideig kihasználatlanul hevert. Egy szép napon, illetve egy szép éjszakán azonban, e csendes területen mozgalmas élet és veszélyes forgalom keletkezett. Hatalmas gerendákat szállítottak a helyszínre, lármázott a fűrész, csattogott a kalapács és a környéken fekvő telepések szemeit nem tudta lefogni az álom. És másnap reggel, midőn egy összetört, álmatlan éjszaka után felkeltek, csoda tárult szemeik elé. Egy új települést pillantottak meg. Az éjszaka folyamán 350 barakot építettek 400 család számára. Az új Schechunának csak egy szépséghibája volt. A települők elfelejtették, hogy a telek nem az övéké és nem kaptak engedélyt a településre. A valóságban ugyan erről nem felejtkeztek meg, de arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a tel-avivi óriási lakáshiány idején senkinek sincs joga, hogy földjét egyszerűen paragon hagyja heverni, anélkül, hogy azt bármire is felhasználná. Ők szívesen fizetnek bért a földért, de innen nem mennek el.

A legközelebbi szombat már igen sok látogatója volt a telepnek, amelyet a népszáj nem kevés joggal „Schechunát Chapp” településnek nevezett el, mert a telepések a föld

del valóban „chappolás” után szerezték meg. Igaz ugyan, hogy a települők nem igen szívesen veszik ezt az elnevezést és elhatározták, hogy a nemrég elhunyt Leo Motzkinról nevezik el az új települést. Most már azonban várják az egyiptomi földbirtokos képviselőjét, akinek az a kétesértékű élvezet jut, hogy pert indítson a „Chapp”... pardon a „Motzkin” kolónia 400 telepese ellen...

Rabbi Meir Przemyslany boldogsága

Rabbi Meir-nek szokása volt, hogy a reggeli imát sohasem kezdte meg addig, míg nem erősödött meg abban a tudatban, hogy a minján résztvevői, valamennyien jobbak nála; ilyen nagy volt az ő alázatossága. Nap, mint nap széjjelnézett a templomban, megvizsgálta alaposan az embereket, szemükbe tekintett és boldogan felragyogott arca: igen, valamennyien jobbak voltak nála.

Újév táján azonban egy napon másképp történt. Magyarország messzi vidékéről egy potrohos zsidó jött hozzá, aki már teljesen asszimilálódott és semmit sem tudott a zsidó szokásokról, nem ismerte a vallás törvényeit. A magyarországi Meir a rabbihoz egy „Quitfel” nyújtott be 5 ezüst érmmel, melyre nagy tudatlanságban azt a kérést írta fel, hogy vajha sertésállománya minél szebben fejlődne és gyarapodna. Másnap pedig, amidőn imára gyülekeztek és a magyarországi is ott volt az egybegyűltek között, Rabbi Meir nem tudta megkezdeni imáját: az imaházban volt egy ember, akiről tudta, hogy még nála is romlottabb.

Hosszu ideig csend volt. A rabbi nem tudott megszólalni. A hitközség tagjai féltelmes aggodalom ejtette hatalmába. Rabbi Meir kezeibe temette arcát és sirt.

Végül azonban felemelkedett, fényesség ömlött széjjel homlokán és ujjongó szavakkal fohászzkodott fel: „Oh kérdem tőled, a világ hatalmas Teremtője: Vajjon, ha Meir rabbi nevelne sertéseket, jutna e neki eszébe, hogy egy rabbihoz utazzon? Ez a zsidó azonban eljött messzi vidékről, hogy rajtam és imámon keresztül egyesüljön veled, Örökkévaló!”

A boldogság sugárzott az arcán és hosszas szenvedés után felszabadulva tört elő a fohász.

A zsidó cigány

Az elmúlt napokban a vilnai büntetőbíró-ság előtt egy rendkívül egyszerű per foly le, amely nem keltett különösebb szenzációt. A vádlottak padján egy öreg cigány ember ült lókötéssel vádolva. A cigány egy paraszt istállójából lopott egy lovat és el akarta adni azt egy zsidónak.

A vádlott úgy nézett ki, mint egy valódi, igazi cigány, sötét, égetett arcbőrrel, akinek bőrébe beleásta magát a napsütés és a szél sok viszontagsága.

A bíró kérdésére a cigány kijelentette, hogy 50 éves, szüleit soha nem ismerte. Az ilyen feleletek igen szokásosak a cigányoknál, a bíró azonban ezuttal, úgy látszik kíváncsi volt és pontosan meg akarta állapítani személyazonosságát.

És így mesélte el végül a cigány az

is, hogy a most megnyílt tel-avivi egyetemi fakultás megnyitására, amely a jeruzsálemi egyetem egyik része, Hildesheimer rabbi is megjelent mint vendég.

A berlini rabbiszeminárium, a tel-avivi ingyen telken rövidesen felépül. Ez a lényeg! A bevándorolt német vallásos zsidók általában nem értik az itteni kicsinyes intrikákat, ők csak azt tudják, hogy mögöttük áll Hitler a korbáccsal, nekik pedig élelhetőség kell és a vallás szabad gyakorlása. Már pedig ez utóbbira itten tág tér nyílik.

Itt kell megemlítsük a közelgőket is, okulás mindazoknak, akik pénzt akarnak elhelyezni a Szentföldön, vagy saját maguk is kivándorolni. Német zsidók pénzt küldtek ide földvásárlás céljaira. Vettek is, egy Tibériás mellett lakó Semach Emir nevű arabtól és nagy pénzekkel le is előlegezték. Az arab effendinek, nincsen telekönnyvi kivonata és így nem tudják, mit vegyenek át. Odavesztett a pénz és nincs kitől követeljük. Ez okulás szolgálhat, mert kellő elővigyázattal, ezt el lehet kerülni. A szegény német agudisták rosszul jártak.

Másképpen jártak azok a német zsidók, akik magánúton kiküldték már régebben Dr Brünn nevű orvost. Ez évekkkel ezelőtt Hederán narancsot vett és ültetett, most pedig, akik pénzt adtak, azok boldogan jöttek a készbe, szép birtokot találtak és most boldogan élnek.

Ugyancsak érdekes, hogy amerikai zsidók is jönnek ki egymásután, kik tönkrementek és most kijönnek. Akkoriban mellényzsebük-ből fizették ki, mindazt, ami most a boldogulásuk alapja. Egy Hechsler nevű vallásos amerikai zsidónak fiát a chevroni jesiva elpusztításakor megölték. Közben Amerikában tönkrement. Most ideköltözött. Egy Dvore nevű rabbi által már régebben bankot alapított itt, „Chevroni Bank” címen és narancsot is ültetett. Mindezt a mellényzsebéből. Most pedig ez az egész existenciájának alapja. A banknak ma már 30.000 font alapítói van és ő az igazgatója, meg 100 dúnamos narancsosa is van. Nem riasztotta vissza az idejövétől fiának tragédiája sem. Sőt most boldogan él itt, a szenthelyen.

Mementó lehet ez sok erdélyi és cseh-szlovákiai zsidónak is, akik ma még jó módúak, hogy igyekezzenek anyagiakkal is hozzájárulni az ország felépítéséhez, mert nem tudhatják, hogy nem-e lesz ez későbbi időben anyagi boldogságuk egyedüli lételapja. Nehogy eljőjön az idő, amikor ismét mondhatják: „Vétkeink miatt üldöztettünk el országunkból”.

alábbi csodálatos történetet: „Én — kezdte meg elbeszélését — tulajdonképpen nem vagyok igazi cigány, hanem zsidó szülők gyermeke, akik Beszarábiában laktak egykoron. 48 évvel ezelőtt, amidőn alig két éves voltam, elraboltak szüleimtől a cigányok, akik városunkon vonultak keresztül. Bevittek engem bandájukba és ott nőttem fel köztük, mint igazi cigánygyermek. Már kezdettől nagyon ügyes voltam és ezért a cigányok már korán „kiképezték” engem a lóköltés mesterségére. Sohasem szerettem ezt a foglalkozást, amit az is bizonyít, hogy 50 éves létemre most másodszor állok a bíróság előtt, ezzel a bűnnel vádolva...”

Nem hosszú ideje annak, hogy a származásomról valamit megtudtam. Az öreg cigányasszonyt, akit mostanáig anyámnak tekintettem és aki felnevelt, mesélte el nekem származásom igaz történetét. De szüleimről semmi bizonyosat nem tudott velem közölni, sőt azt sem tudta megmondani, hogy milyen helységről származom...”

Ez az egyszerű szavakkal előadott dráma, amely egy összetört és elhibázott életről számolt be, mély hatást gyakorolt a törvényszéki teremben levő nagyszámu zsidó hallgatóságra. A bíró is megindultan hallgatta a „cigány” elbeszélését, az ítélet előtt azonban nem zárkózott el. Börtönbüntetésre ítélte, azonban az ítéletet próbaidőre felfüggesztette. A „cigány” vádlottat a vilnai zsidók gondjaikba vették, miután meggyőződtek arról, hogy elbeszélése a valóságnak teljesen megfelel.

25.000 font

a német zsidó gyermekek és asszonyok számára

London. A Németországból menekült zsidó asszonyok és gyermekek segélyezése érdekében báró Anthony de Rothschild asszony a Hotel Savoy-ben reggelit adott, amelyre a londoni társaság 300 előkelő hölgyét hívta meg. A belépődíj személyenként 10 font volt (cca. 6000 lei) úgy, hogy a belépődíjből 3000 font gyűlt össze. A meghívott vendégek ezenkívül 8851 fontot jegyeztek a reggelin a segélyalap céljaira. A bizottság a német zsidó asszonyok és gyermekek segélyezése céljaira 25 000 fontot akar felhozni, amely remélhetőleg rövidesen együtt is lesz. A reggeli alkalommal az előkelő londoni hölgyközönség előtt Lion Feuchtwanger tartott rendkívül érdekes beszédet a német zsidóság martíriumáról. Többek között a közelgőket mondta: „Nem Németország és nem a német nép, hanem kizárólag a nemzetiszocialisták üldözték a középkori eszközökkel a zsidóságot. Ne higgyék Önök, hogy az egész német nép azonosítja magát a nemzetiszocialistákkal, jólinformált politikai körök alig egyharmadára becsülik azon népréteget, akikre Hitler támaszkodik. Ez az egyharmad azonban elhatározza, hogy kírítja a zsidókat, mert ez az egyetlen az egész nemzetiszocialista programból, amelyet be tudnak váltítani. Egyedül nekem gyilkolnak meg a náci uralom első heteiben hat jóbarátomat, de mindmáig nem nyerték el büntetésüket a gyilkosok. Pillanatnyilag is börtökomban van egy dokumentum, amely 377 olyan esetet tartalmaz, amidőn a náci terrorfiúk vagy meggyilkoltak, vagy öngyilkosságba kergettek tekintélyes zsidó polgárokat. A külföldi állandó nyomására azonban egyelőre megszüntek a véres pogromok és helyett a „vértelen pogromok” váltották fel: a zsidókat nem hagyják élni. A német zsidók ennek dacára arra in'enek bennünket, hogy hallgassunk, mert még ma is félmillióan vannak a náci hóhérok kezében. A német nemzetiszocialisták azonban nem értik csak az erőszak szavát. Össze kell tehát fogni az egész világ zsidóságának szolidaritását”. Feuchtwanger rendkívül hatásos szónoklatát egy felhívással fejezte be, amelyben felszólította a jelenlévőket, hogy járuljanak hozzá, hogy minél több pusztulásra ítél zsidó gyermeket mentsenek ki a német pokolból.

A vallás magánügy...

Nekünk, Mizrachistáknak a nemzet és a vallás fogalma szétválaszthatatlan egységet képez. Annál kellemetlenebbül érint bennünket, midőn bizonyos körök részéről azt halljuk, hogy a vallás: magánügy. Olyan abszurd módon hangzik ez a kijelentés, hogy nem mehelünk el mellette szólanul és rá kell mutatnunk ezen álláspont lehetetlenségére.

Tekintsük csak meg vallásunk lényegét. Tartalmazza a zsidó élet összes vonatkozásait és alapját képezi szociális, humánus és erkölcsi tanításainak. Vallásunk volt az a tényező, amely a galutai élet minden időszakában a legnagyobb elismerést kapta más, idegen népektől is — és szelleme, valamint hagyományai egységes népi életet biztosítottak számunkra. Vallásunk lett bennünket szellemileg és erkölcsileg magassabbrendű néppé és szerzett tekintélyt népünknek az egész világ előtt.

Ebből a valóságból kiindulva elemi kötelességünk harcolni a Tóra vallásos princípiumaiért és ezeknek érvényt kell szerezniük a zsidó nép minden rétegében.

A világos és félreérthetetlen tények dacára, vannak közöttünk olyanok, akik azt állítják, hogy a vallás mindenkinek magánügye. Ezek számára természetesen a kérdés: Nem tudjátok talán, hogy a vallás a zsidó élet és a zsidó teremtmény minden megnyilvánulásának központjában áll? Nem tudjátok-e, hogy tudósaink és bölcseink és az egész zsidó nép erejét, a zsidó vallásos gondolat intenzív tanulmányozásának köszönhetik és hogy ez szerzett tekintélyt és respektust számukra? Nem emlékeztek-e azokra a barbár kínzásokra és üldözésekre, amelyek ezer és ezer zsidó áldozatot követelt és azokra, akik inkább feláldozták életüket a Kidusch-Há-emért? Nem tudjátok-e, hogy nemzetiségünk, amelyre oly büszkék vagyunk, éppen ebben gyökerezik? És nem tudjátok-e végül azt, hogy a Tóra az a friss és jótévő forrás, amelyre eddig még minden időben szükségünk volt és amely minden időben segített rajtunk?

Mindezek a tények pedig mélyen gyökereznek lelkünkben és nem tudjuk és nem fogjuk ezeket sohasem elfeledni.

De miért nem értik ezt meg a zsidó nép azon rétegei, akik oly könnyen veszik a vallási kérdéseket? Éppen ez az érthetetlen kérdés, amelyre oly nehezen tudunk választ kapni.

Annál fájdalmasabb és gyakran érthetlenebbnek is tűnik fel előttünk az, amidőn ilyen kijelentéseket azoknak a szájából hallunk, akik vallásos millióban nőttek fel és akár akarva, avagy akaratlanul is tanúi voltak a zsidó vallás csodálatos erejének. Miért nem vonják le vajjon ezek ennek logikus következtetéseit? Miért nem állanak a vallásos gondolat utforrónak és harcossáinak első sorába? Miért nem sorakoznak a Mizrachizmus zászlaja alá, amely ezen eszmék megvalósítása felé tör?

Legfontosabb ideje volna már, hogy revízió alá vegyük ezen álláspontokat. Éppen a mai abnormális viszonyok között, amidőn visszatérnek a zsidósághoz azok az elveszett bárányok is, akik egykor elhagyták a nyáját. Ma visszatérnek a szomorú tragikus fapasztalattal és meghajlítják fejüket az örök vallásos igazság előtt.

Ignatz Basch, Tacovo.

— **Katolikus papokat ítélnék el Németországban.** Berlin. Az esseni rendkívüli bíróság Brodesser lelkészit vontta az elmúlt héten felelősségre. A vád szerint Brodesser lelkész a tanítványai előtt sértő kifejezéseket használt Hitler és Göbbels nemzetiszocialista vezérférfitokra. A bíróság a lelkészit 5 havi fogházra ítélte, noha teljesen hiányoztak a bizonyítékok. — A nordhausi bíróság Stender lelkészit 1 havi fogházra ítélte. Stender ellen ugyancsak az volt a vád, hogy a kormány, valamint a Führer-ek ellen intézett támadást.

— **A kubai forradalom zsidó áldozatai.** Havanna. A kubai polgárháború zsidó áldozatokat is követelt. Nem a véletlen ragadta azonban magával a zsidó áldozatokat, hanem természetesen végrehajtott antiszemita izgatás. A csőcselék, legyveres katonák segítségével behatolt egy zsidó-házba, meggyilkolt két zsidót, míg egy harmadikat súlyosan megsebesítettek. A havannai hitközségnek, amely a további antiszemita kilengésektől felve védelmet kért a francia kirendeltségtől, nem teljesítették kérését. A havannai katonai parancsnok 5 zsidót, akik kényszerrel voltak vádolva, szabadonbocsájtott, miután bebizonyosodott teljes ártatlanságuk. Ők is az antiszemita denunciansok áldozatai voltak. A Jewish Centre inter-venciójára ugyancsak szabadlábrahelyeztek további 6 zsidót, akik antimilitarista propagandával voltak vádolva és már hosszú hónapok óta sanyalódtak a fogaszágban. A zsidó üzletek és lakások fosztogatása napirenden van. — A Jewish Centre elnökét, Louis Jurik, amerikai zsidó állampolgárt a nyílt uccán súlyosan bántalmazták és kirabolták. — A német kolónia legnagyobb része az antiszemita propaganda szolgálatában áll. A mozgalom élén a havannai német nagykövet, Erik Tropol áll.

— **Nyilatkozat.** Meglepetéssel értesültem arról, hogy a legutóbb Oradean megtartott Brith Hanoar Hamizrachi konferenciájára, távollétemben, engem is beválasztott, az új executívába. Kijelentem tehát, hogy ezen tisztséget, különösen nagy elfoglaltságom miatt, nem fogadom el. *Koffler Mózes* (Sziget).

— **A német antiszemita propaganda eredményei Japánban.** Tokióból jelentik: A német kormány kimondottan az antiszemita propaganda megszervezésére kiküldötte Japánba Rudolf Hess ismert antiszemita egyetemi tanárt, aki úgy látszik megfelelő eredménnyel hajlítja végre misszióját. Ezt igazolja különben Oischida japán külügyminiszternek nyilatkozata, aki a parlamentben a következő kijelentést tette: „A kormány a legmesszebbmenően ellenőrizni fogja a jövőben a zsidó és a szabadkőműveseknek munkáját”. A japán zsidóságot egyébként az egész Távolkeleten üvédelemre kényszeríti a német nemzetiszocialista invázió és Sanghaiban meg is alakult az antiszemita elleni védelemre egy erőteljes szervezet Berliston és Ezra vezetése alatt.

— **Zsidó kultureszt Bécsben.** A bécsi Országos Cionista Szervezet nagyszabású zsidó kulturesztélyt rendezett amelyen jelen volt a bécsi zsidó közönség színe java. Az estélyt a bécsi zsidó hitközség elnöke Dr Friedmann nyitotta meg lendületes szavakkal. Az estélyt a közeműködött Dr Tomaschoff Berthalanné az ismert pozsonyi koncerténekesnő és Igó Guttman berlini neves kulturénekes, akiket a közönség lelkesen ünnepelt.

Szövet különlegességek elsmerten a legjobb legolcsóbbak !!

Szolid kiszolgálás!

Havas & Grünfeld
posztó és béléssárk
gyári lerakata

ORADEA,
Str. Avram Iancu 8.

„VICTORIA”
rum, likör- és coniacgyár
Gyümölcspálinkák és fajborok
nagykereskedése
Kóschler borok és pálinkák
külön osztálya
ORADEA, Str. Nicu Filipescu 7
Telefon: 10-44

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Tebelh 18, január 5.

Szombat: Tebelh 19, január 6.

Heti szidra: שבת

Heti háftóra: הבאים ישרש

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.33

gyertyagyújtás 4.38

Istentisztelet kezdete 4.43

Szombat befejezése 5.43

Felhívjuk előfizetőinket, különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjában felkeresni, hogy hátralékos előfizetéseiket számunkra haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek. Külföldi előfizetőink nemzetközi postautólevélben küldhetik be hátralékaikat. — Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunk továbbra is teljesíthesse hivatását és hogy akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre lapunkat. A „NÉPÜNK” kiadóhivatala.

Amikor Duca miniszterelnökkel tárgyaltam...

Amikor egy-egy nagy ember meghal, mindenki előveszi tarsolyából azokat, amelyek vele kapcsolatosak. Nekem is vannak ilyenek a megboldogult Duca miniszterelnökkel kapcsolatban, engedjék meg, hogy a nagy nyilvánosság előtt ujtsam fel ezeket a reminiscenciákat.

1927 decembere után történt. Nem akarom most az akkor történt szomorú eseményeket feljuttatni. Nincs semmi célja, hiszen azok eléggé emlékeztetnek. „Az ifjuság csinyjének” nevezték azokat az eseményeket, amelyek szomorú tartozékai azoknak a kilengéseknek, amelyek a színaját állomáson eldőrdült revolverlövésekben kulmináltak.

Nem rekrimináljuk a multat, hiszen az egymásra tornyosuló események egy kissé feledtetik a régi szomorúságokat.

A hitközségek megbízásából magam is résztvettem a tárgyalásokon, amelyeket előbb az akkori bihari prefektussal, Lobontiu-val, Lepedatu kultuszminiszterrel és majd később más bukaresti kormánykörökkel folytattam. Horia Carp, akkori szenátor és dr. Eilderman kamarai képviselő, mulattak be Ducának. A tárgyalásokon többen vetünk részt és soha nem felejttem el azt a szívélyes fogadtatást, amelyben nála részesültünk.

I. G. Duca, a most meggyilkolt miniszterelnök, akkor belügyminiszter volt. Amikor panaszkodtunk a szomorú eseményekre, amelyek úgy megrázták a világ közvéleményét, azt mondta Franasovici akkori államtitkárnak:

— Nem tudom kinek volt kedve ezeket az eseményeket megrendezni, de a károkat meg kell és meg is fogjuk fizetni. Majd német nyelven folytatta, hogy valamennyien megérthessük:

— Biztosíthatom az urakat, hogy Romániában soha nem fognak hasonló események bekövetkezni, mert sok vérbe került ez is az országnak.

Ezt mondotta Duca akkor, amikor azt hitték volna sokan, hogy nincs barát, csak ellenség.

És Duca, mint miniszterelnök szavának is állott. Amikor újra felelős tényező, miniszterelnök lett, akkor erélyes preventív intézkedéseket tett, hogy valóban ne fordulhassanak elő szomorú események az országban.

Nagy kár, hogy ez az erélyes kéz nincsen többé, aki ennyire állotta szavát. Hat esztendő mulott el és álláspontjának érvényét szerzett.

Tartozom e nagy államférfi emlékének, amikor ezekre visszaemlékezem, amely az akkori időkben is mélységes impressziókat

keltett bennem és értékeltem azokat az eredményeket, amelyeknek most oly tragikus áldozata lett I. G. Duca, Románia miniszterelnöke.

Wasserstrom Sándor.

— **400 000 sterilizáció Németországban.** Az új német sterilizációs törvény január 1 én lépett életbe. Orvosi szakkörök számításai szerint az elkövetkező két évben 400.000 sterilizációt hajtanak végre. Elsősorban az epileptikusok jöhelnek számításba, akiknek számát 100.000-ra becsülik. További 300.000 becsülik a még szükséges sterilizációs operációkat, amelyet főként elmebajosokon és öröklött betegségekből szenvedőkön hajlják végre.

— **Fiaszóval fenyeget a tel-avivi Levante Messe, ha a kormány nem szünteti be a »turistavadászatot«.** Jeruzsálem. — Palesztina lakossága még mindig állandó izgalom között él a kormány új bevándorlási politikája miatt, amely a gyönyörűen épülő és zavartalanul fejlődő ország elé bihetetlen akadályokat gördített rendeletével. Ma még tel sem mérhető az a hatalmas veszteség, amelyet különösen a „turistavadászat” okozott és még fog okozni az országnak. Hiszen az utóbbi évek alatt Palesztina idegen forgalma velekedett Svájc és Olaszország turistaforgalmával, sőt messze túl is haladta azokat. Most azonban, miután a kormány rendelete értelmében csak 60 font kaució ellenében jöhelnek turisták az országba, teljesen lehetetlenné teszik az idegenforgalmat. De ugyancsak rendkívül veszély fenyegeti az ez év tavaszán megtartandó tel-avivi Levante Messe-t is, amely elsősorban az európai és amerikai piacok felé gravitál és amely közel-kelet egyik legkiemelkedőbb gazdasági eseménye lesz, mert ilyen bevándorlási és idegenforgalmi fellételek mellett a látogatók ezrei lesznek akadályozva a vásár meglátogatásában. A Messe fiaszója és hatalmas anyagi vesztesége így elkerülhetetlen lesz, amennyiben az angolpalesztinai kormány nem tér észhez és nem ismeri fel a jelenlegi politikájának tarthatatlanságát, amely az egész palesztinai építés katasztrófájának csiráját hordja méhében.

— **Angol polgármestere lesz Jeruzsálemnek?** Jeruzsálem. Hivatalos arab körök azt a hírt lanszirozzák, hogy Edward Keith Roach, kerületi főbiztosnak, aki jelenleg Haifában székel, van a legnagyobb esélye arra, hogy betöltse a jeruzsálemi polgármesteri állást. Keith Roach még 1917-ben jött Palesztinába az angol megszálló hadsereggel, azelőtt Sudanban volt áltami tisztviselő. Az arab ellenvetésekkel szemben hivatalos helyen megjegyzi, hogy Keith Roach mindössze 48 éves és így messze van még attól a korhatártól, amelyen túl nem lehet ilyen hivatali betölténi.

— **Az arabok is ellene vannak a palesztinai parlamentnek.** Jeruzsálem. — Az ITA magánértésülései alapján jelenti, hogy mértékadó arab vezetőkörök is ellene vannak most már a palesztinai parlament (Legislative Council) megteremtésének, ha nem is azon okok miatt, mint a zsidók. Az arabok belátják, hogy jobb, ha a palesztinai közigazgatást az angolok végzik, mintha ezt a megnyomortított jugunépképviselőt veszi át. Az arabok a Legislative Council-ban való részvétele a világ közvéleményében azt a benyomást kelti, hogy az arabok mellányosnak és jogosnak tartják az angol madátumot. Enefett sikerülhet a kormánynak az is, hogy a most felelősséggel nem bíró tömegek képviselőit teljesen a brih imperiálistus politikájának u jára vezesse. Az arab politikusok az hiszik, hogy az angol kormány a palesztinai parlament megteremtését 1935-re tervezi.

— **Halálozások.** A közbeeső munkaszüneti napok miatt, csak most emlékezhelünk meg a 72 éves korában elhunyt Kesztenbaum Adolf magánzóról, aki egyik legbecsületesebb álló munkás tagja volt a nagyváradi zsidóságnak. Példásan vallásos élete, jótékonyága, ismert volt a határokon túl is. Amint Fuchs Benjamin főrabbi is mondotta beszédjében: „Héza mindig nyitva volt a talmud-chochomoknak és minden vallásos akcióban kivette bőségesen részét”. Ezrekre menő gyászoló közönség kísérelte utolsó útjára. A megboldogult igen derék vallásos és a zsidó közért sokat áldozó gyermekeket nevelt, akik minden önzetlen akcióban kiveszik részüket és becsült tagjai a társadalomnak. Egyik fia, Kesztenbaum Miksa, a Mizrachi elnöke és épen a megboldogult hirtelen bekövetkezett halála napján úgy volt, hogy elnöke lesz az összehívott mizrachista országos konferenciának. A tragikus haláleset megakadályozta ebben. A másik fia lelkes munkása a palesztinai építő munkának, künn az Ereben, Sándor, József, Márkus és Zoltán fiait is áldozatkész, dolgozó tagjai a zsidóság regeneráló munkájának. Emléke legyen áldott: זכרונם לברכה — Ugyanezen a napon hunyt el Dr. Kohányi Rezső nagy-

váradi felsőkereskedelmi iskolai tanár, Dr. Kohányi, aki egyik kimagasló intellektuális egyénisége volt az erdélyi zsidóságnak, aki már évek óta betegeskedett, míg most élete vége végleg felmondta a szolgálatot és 47 éves korában elhunyt. Általában közbecsületesebb álló személye, sok barátja, tisztelője és 25 éves tanári működése után, rengeleg tanítványa siralja a jó barátot, a kiváló pedagógust és nagyszerű zsidót, Lapunk is sokszor hozta mély filozófiával megírt cikkeit és tanulmányait és bátran állíthatjuk, hogy a zsidóság egyik nagyon derék, becsületos munkása volt a zsidó reneszansz mozgalomnak, z. l.

— **Diana pályázatra befutott pályamunkák sok ezernyi tömege újabb bizonyítéka a Diana sósberszesz népszerűségének.** A pályamunkák nagy száma nehéz feladat elé állítja a zsűrit, mely hetekig kell dolgozzék. A döntés csak január folyamán várható.

— **Egy zsidó szenátor Olaszországban.** Róma. — A tizenöt új szenátor között, akiknek névsorát Mussolini kinevezés céljából a király elé terjesztette, van az ismert zsidó nagyiparos Isaiak Lévi is. Az olasz király természetesen jóváhagyta a zsidó szenátor kinevezését is.

— **Palesztinába hívják össze tavasszal a Cionista Akciónkmittee-t.** London. Amint a cionista központi iroda jelenti, az Executive foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az 1934 márciusban megtartandó Akciónkmittee üléseit, melyik városba tartásuk meg. A tanácskozások során elsősorban Palesztina jött számításba és minden valószínűség szerint itt is fogják megtartani a legközelebbi Akciónkmittee üléseit.

— **Halál és ütlegbüntetés a palesztinai törvénytervezetben.** London. Sir Herbert Samuel, volt angol belügyminiszter és Palesztina volt főkormányzója az elmúlt napokban kérdést intézett a gyarmatügyi miniszterhez, hogy ismeretes-e előtte az a törvénytervezet, amely tudomása szerint most van előkészületben Palesztinában. A törvénytervezet értelmében ugyanis Palesztinába is bevezetik a halálbüntetést, sőt elrendelik bizonyos bűncselekmények esetében az ütlegbüntetést is. Sir Philip Cunliffe Lister miniszter válaszolt Herbert Samuel interpellációjára és kijelentette, hogy a palesztinai büntetőtervezet az angol jogon fog alapulni. Részletkérdésekre azonban még nem tud válaszolni, csak ha hirtokában lesz a főkormányzó információjának.

— **Sztrájk a varsói zsidó hitközségben.** Varsó. A varsói hitközség tisztviselői a közelmúlt napokban rendkívül viharos sztrájkba kezdtek fizetési differenciák miatt. A sztrájk olyan viharos méreteket öltött, hogy a rendőrség is kénytelen volt beavalkozni. A sztrájkoló tisztviselők meglámadták a sztrájk törököt. A rendőrség több sztrájkvezetőt letartóztatott, később azonban szabadlábra helyezték valamennyit. A helyzet azonban változatlanul rendkívül feszült, mert a hitközség nem teljesítette a tisztviselők követeléseit. A legrágakusabb azonban a dologban az, hogy mindkét félnek igaza van. A tisztviselők szomorú helyzetükben joggal kérik fizetésük rendes folyósítását, azonban a hitközség ugyancsak aggasztó pénzügyi viszonyok között nem tud ennek pontosan eleget tenni. Mint értesülünk, a sztrájk időközben véget ért.

כשר

A „Moskovits-féle” kiváló hájtőreji élesztő és „Franzomalt” süítő malátakivonat minősége minden versenykiszítményt felülmúl.

Moskovits Ipartelepek r. 1. ORADEA.

Utazók! Vidékiek!

Ugy ékezhel, mint otthon a

BERKOVITSNÉ

orth. kóser vendéglőben, Oradea N. Iorga-u. 19.

Utazóknak 10% kedvezmény

Viharok a munkácsi hitközségben

Uj kormánybiztost neveztek ki a munkácsi hitközség élére

— A világhíres munkácsi rabbiházasság epilógusa. —
Elhagyta a fiatal férj a munkácsi főrabbi egyetlen leányát.

Munkácsról jelentik: Az elmúlt héten az ungvári kormányzóság Székely Pált nevezte ki a munkácsi hitközség élére kormánybiztosnak. Ezenkívül 20 tanácstagot is kinevezett az országos hivatal, köztük a dr. Gottesmann vezetésével volt 7-es bizottság tagjait is. Az ideiglenes bizottság újabb tagjai a következők: Sternbach Márkusz, Seidenfeld S., Goldstein Mór, Háhn Báruch, Marmorstein Aba, Weingarten Áron, Teichmann Ábrahám, Klein Josua, Fried Ábrahám, S. H. Weisz, Bleier Josua, Schönfeld G. és Halper Alter.

A pártokon felül álló kormánybiztos, aki a kormányzóságtól tehatalmu meghatalmazást kapott a hitközség irányítására, biztos garancia arra, hogy végre egyszer már rendteremtődik a munkácsi hitközségben, amely évek hosszú során állandóan egy pártnak a szolgálatában állott és a munkácsi zsidóságban elégedetlenséget szított.

A munkácsi zsidóság még az autonomia megfosztása árán is örömmel fogadta az új kormánybiztost és ideiglenes tanácsának kinevezését, mert ezáltal reménye van, hogy a sok éves rossz gazdálkodás után, amely a hitközséget szinte a fölk szélére jutatta, végül akadni fog egy vezetőség, amely nem fogja engedni magát a munkácsi főrabbi által irányítani és egyedül, csupán csakis, a hitközség eminens érdekeit fogja szem előtt tartani. A munkácsi főrabbi táborában azonban a kinevezés a legnagyobb elégedetlenséget váltotta ki, dacára annak, hogy Spira főrabbi néhány héttel ezelőtt a templomba szónoklatot tartott, amelyben a hitközség tagjait békére és összefogásra hívta föl. Dacára annak, hogy hívei és a „belziek” közötti testvérharcra a szószékről azzal tett pontot, hogy nyíltan felhívta őket a civakodások beszüntetésére, azzal a kérelemmel, hogy nyújtsanak egymásnak békejobbot és vele együtt igyekezzenek a hitközség egykori fényét és dicső múltját visszavarázsolni.

A főrabbi hívei nehézségeket támasztottak a kormánybiztosnak hivatalának átvételénél is. Székely Pál kormánybiztos azonban, minden zavaró momentum dacára, vasárnap, m. hó 24-én átvette dr. Gottesmann, az eddigi ideiglenes bizottsági elnöktől a hivatalát és kijelentette, hogy a kormányzói rendelkezés értelmében tehatalmulag jogosítva érzi magát az ügyek intézéséhez, amelyet a legbecsületesebb intenciók szerint fog irányítani.

A munkácsi főrabbi pártja azonban nem tud belenyugodni a változásba és Ungvárra készül, hogy a kinevezést visszavonassa a kormányzóság által.

Érdekesnek látjuk itt megemlíteni, hogy dacára annak, hogy a munkácsi főrabbi oly sok csapással van az utóbbi időben sújtva, a legrendíthetlenebb szívósággal folytatja harcait, hogy vélt ellenségeivel leszámoljon. Érdekes aktualitása az eseményeknek az is, hogy az alig egy évvel ezelőtt az egész világot telekürtölt munkácsi házasságnak, amelyet film riporterek, sőt a nagy világlapok is szenzációs világeseményként regisztráltak, szomorú fordulata lett azzal, hogy a fiatal férj elhagyta íme már negyedik hónapja a fiatal feleségét, a munkácsi főrabbinak egyetlen leányát. A válásnak kétféle verziója is van forgalomban. Az egyik verzió szerint a fiatal férj, aki mint az egyik kiváló lengyel rabbi-dinasztia sarja, nagy tudása és kulturáltsága mellett, nem tudta elviselni fiatal feleségének hiányos nevelését és azt követelte apósától, hogy fiatalasszony felesége mellé egy nevelőnőt vegyen. Tiltakozott az ellen is, hogy a munkácsi főrabbi erőszakoskodásaival őt guzsbakösse és követelte apósától, hogy rosszindulatú bigottizmusból folyó átkozódásaival hagyjon már egyszer fel.

A másik verzió szerint a differenciák akörül merültek föl, hogy a fiatal férjnek a házasság utánra nagyobb hozományt kellett ígérve, amelyből az leánytestvérét férjhezadhassa.

Mivel pedig a munkácsi főrabbi nem tudott, de lehet hogy nem is akart eme köte-

lezettségének eleget tenni, a fiatal férj otthagya a munkácsi udvart és hazament özvegy édesanyjához Lengyelországba.

Midőn e sorokat írjuk, az új kormánybiztos már hivatalában van és remélhető, hogy minden gáncsvetéssel szemben sikerülni fog munkatársaival a csőd előtt álló hitközséget kivezetni katasztrófális helyzetéből.

Sikerülni fog neki egy egészséges hitközségi életet, felszabadulva a munkácsi főrabbi diktatúrájától és a viszálykodásoktól, tisztán tisztán Munkács összidősága javára megteremtteni.

Palesztinai hírek

A »Felesztin« jelentése szerint a Béer-Sheba kerületében egy zsidó társaság 1000 dunám területet vásárolt dunámonként 1 fontért. Egy másik jelentés arról számol be, hogy amerikai tőkés Jaffától délre, a Belh-Gan közelében 1200 dunám földet vásároltak.

A legutóbbi razzia alkalmával, a palesztinai rendőrség 4 bécsi zsidót vett őrizetbe, akik mint turisták érkeztek az országba. Ugyancsak őrizetbe vette Max Vogel lipcei bevándorlót illegális határátlépés miatt. Vogel, aki már 18 hónapja tartózkodik Palesztinában, az első német zsidó, akit kiutasítanak. Érdemes megemlíteni, hogy az összes letartóztatottak mind munkában voltak és onnan hurcolta el őket a rendőrség.

Hét évi munka után Melnikoff szobrász elkészül Josef Trumpeldor emlékművével, amelyet az elhunyt Lord Melchet rendelt meg nála. Az emlékművet Melnikoff egy Jeruzsálem közelében talált hatalmas márványtömbből véste ki.

A jeruzsálemi törvényszék 1—1 hónapi fogházra ítelt két arab vezetőt, akik részt vettek a legutóbbi zendülésekben. A többi 18 vádlott ügyében a tárgyalás pár nap múlva lesz megtartva.

Jeruzsálem. — Tekintettel az ez évre kiadott certifikátok kis számára, a jövőben megsűnnek a „Hamlacot” rokon certifikátok.

A jaffai rendőrség felszólította az összes hotel-tulajdonosokat, hogy vendégeiket megérkezésüknek időpontjában jelentsék be utlevelük bemutatásával. Ha vendégeknek nincsenek legális iratai, a tulajdonosok azt is jelenteni kötelesek.

A vatikán képviselőjében Barlassina bitoros megjelent a cionista executive jeruzsálemi irodájában, ahol hosszabb megbeszéléseket folytatott a politikai részort vezetőjével, Scherlock-kal.

Az első német letelepülés — mint megirtuk — a Wandi-Havarith kolónián történt, amely letelepülésnek finanszírozását az egyiptomi zsidóság vállalta.

Az arab sajtó jelentése szerint, a haifai arab nőszövetség elhatározta, hogy bojkotot vezet a külföldi és zsidó áruk ellen, amelynek érdekében intenzív propagandát fejt ki a vásárokon. A határozatát rölapok útján hozták az arab asszonyok tudomására. Az arab lakásokban perselyeket helyeztek el és köteletségévé tették az arab asszonyoknak, hogy havonként a háztartási pénzükből legalább 5 sillinget dobjanak a perselyekbe. A gyűjtés eredményéből egy lenvásongyárat létesítenek, amelyben kizárólag arab leányokat fognak foglalkoztatni. Erre a célra egy sorsjegyakciót is terveznek.

A transzjordániai parlament leszavazta azt a törvényjavaslatot, hogy külföldiek

(értsd: zsidók) nem vásárolhatnak földet és ingallant az országban. Itt említjük meg, hogy az arab ifjak szövetsége beadványt intézett Emir Abdullah-hoz, amelyben azt hozzák tudomására, hogy Transzjordániában a palesztinai zsidók nagyobb mennyiségű fegyvert vásároltak és kérik az Emirt, hogy akadályozza meg ennek a szállítványnak Palesztinába való bevitelét. Emir Abdullah kategorikusan megcáfolta ennek a fegyvercsempészési hírnek a valódiságát.

A Revizionista Világszervezet határozatot hozott, hogy erős propaganda kifejítése mellett, erélyesen állást foglal a palesztinai bevándorlási korlátozások ellen és 1934 januárjában tiltakozó jegyzékkel fordulnak ez irányban a Népszövetséghez.

A tel-avivi rádió-állomás próbaelőadásai igen jó eredménnyel járnak. Szakkörök remélik, hogy a Levante Messe alkalmával már teljesen használható állapotban lesz a rádióleadó.

December közepéig 843.604 láda citruszt 90.000 láda deligyümölcsöt és 10.000 láda citromot szállítottak ki az országból.

Haifai és bagdadi irányító körök szerint a kormány elvetette előzetes tervét, mely szerint másfélmillió fontot investál a Bagdad-Haifa vasutvonal kiépítésére, mert szakértők számításai szerint a vasutvonal nem volna rentabilis. Most azonban a kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy egy fejlett autobusforgalmat épít ki Bagdad-Haifa között, amely mindössze félmillió font investíciót igényelne. Az utazás időtartama 12 óra volna.

Kuck palesztinai országos főrabbi, Chaim Nachmann Bialik a nagy héber költő, valamint az összes palesztinai pártok és testületek vezetői manifesztumot intéztek a világ zsidóságához, amelyben harcra szólítják őket az angol kormány Palesztina-politikája ellen. Ezzel egyidejűleg a Waad Hair, a zsidó hitközségek szervezete, a Waad Leumi tagjainak részvételével ülést tartott, amelyen erélyesen állást foglaltak a „turistavadászat” ellen. Határozatjavaslataikban szólítják fel a kormányt arra, hogy nyissa meg Palesztina kapuit a zsidó tömegek számára.

Az Arlosoroff elleni merénylettel vádolt Rosenblat, Stawsky és Achi Meir ellen a vizsgálat tovább folyik. Noha a tanúk egész sora tett bizonyosságot a vádlottak ártatlanságáról, szabadlábra helyezésüket nem rendelték el és a vádat nem ejtették el ellenük. A vizsgálóbíró előtt Josef Kanaani tanu kijelentette, hogy a gyilkosság estjén Rosenblat a bearsabai revizionista csoport gyűlésén vett részt. Achi Meir és Stawsky alibi-jének igazolására is több tekintélyes és szavahihető tanu jelentkezett, azonban a palesztinai hatóságoknak a nyomozással nyilván nemcsak az a céljuk, hogy az igazságot kiderítsék és az igazi bűnösöket letartóztassák, hanem épen ellenkezőleg, hogy elhomályosítsák a valóságot és vérvádat kovácsoljanak egy cionista frakció ellen.

Hivatalos kimutatás szerint Palesztinában ezidőszerint 1043 orvos fejt ki praxist, akik közül 882 zsidó. A kimutatás azonban arról is megemlékezik, hogy az utóbbi hónapok alatt 500 al növekedett az országban letelepedett orvosok száma — és mind az 500, zsidó származású.

A palesztinai pénzvillág kapacitásaival azzal a tervvel foglalkoznak, hogy felemelik további fél millió fonttal a palesztinai pénzforgalmat, mert az egyre növekvő építés és idegenforgalom ezt elengedhetetlenül szükségessé teszi.

Október hónapban 4572 bevándorló lépett az ország területére, akik közül 4449 zsidó volt. A bevándorlók közel 410 ezer fontot meghaladó összeggel rendelkeztek. E bevándorlókkal összesen 427 hozzátartozó jött Palesztinába és fél millió font tőkét hoztak magukkal. 32 turistavízummal érkező utasnak megadták a beutazási engedélyt, míg 136 turistának partraszállását megtagadták.

— **Eljegyzés.** *Jakobovits* Ibit Oradeáról, eljegyezte *Hias* Béla Oradea, a Népközlöny kiadóhivatalának tisztviselője. M. K. E. H.

Mind több és több zsidó rendőr hagyja el Palesztinában a rendőrségi foglalkozását és tér át mezőgazdasági, vagy ipari munkákra. A palesztinai rendőrségben így állandóan csökken a zsidók száma. A zsidó rendőrök visszalépése, a rendkívüli alacsony fizetés és a nehéz szolgálat miatt történik.

A zsidó távirati ügynökség jelentése szerint a közelmúlt napokban egy új biztosító társaság létesült Palesztinában 150.000 palesztinai font alaptőkével. Az alaptőkében a Triesti Általános biztosító társaság 50.000 fonttal és az Anglo-Palestine Bank ugyanannyival járult hozzá.

A haifa híroság előtt a napokban kezdődött meg egy arab terrorbandának a bűnpöre, akiket a rendőrség azzal vádol, hogy egy litkos szövetséget tagjai, amelyért a törvény 1 évig terjedő fogházati ir elő. A terrorszövetséget eddigi bűnlajstroma egyébként a következő: *Jadschur* 1931 április 5 én; 3 gyilkosság, 5 súlyos testi sértés. *Kfar Chassidim* 1932 március 5 én; egy gyilkosság. Bombamerénylet a Nescher-cementgyár, a karmeli Herbert-Samuel-Achuzah és egy német kolónia ellen, 1932 januárjában; gyilkosság egy balfouriai gazda ellen, 1932 áprilisában; a Beisan Jisrael Majamie vasutvonal sineinek felszaggatása, amelyet a palesztinai villamos társaság munkásai használtak közlekedésükre, végül ugyancsak 1932-ben revolveres merénylet egy zsidó farmer ellen és Jakobi zsidó kolonista és fia ellen elkövetett bombamerénylet Nahalban. A hírosági tárgyalás eddigi során még a tanúk kihallgatása folyik.

Wolff transjordániai német követet Kerakban az arabok megtámadták és súlyosan bántalmazták abban a hiszemben, hogy zsidó. Csak nagy erőfeszítések után tudta kiszakítani magát támadóinak kezéből és helyezte magát biztonságban. Emir Abdulah kormányja a követnek legmélyebb sajnálkozását fejezte ki az incidens miatt. (A magunk részéről mi is hozzájárulunk a transjordániai kormány mély sajnálkozásához. Nem tudjuk azonban, hogy a követ ur ezek után milyen véleményvel lehet a zsidóüldözésekről, miután saját ápoli árja bőrén kapott egy kis izelítőt belőle).

— **Az amerikai Mizrachi konferenciája.** *Newyork.* — A közelmúlt napokban megtartott amerikai Mizrachi konferenciája lelkesen üdvözölte a Keren Kajemeth főirodájának azon határozatát, hogy a telepésekkel kötött szerződésekből kötelező klauzulának vette fel a szombati munkaszünet betartását. Több szónok támadta azonban a Keren Hajeszod vezetőségét, mert ez az általa támogatott intézményeknél nem viszi keresztül a kötelező szombati munkaszünet betartását. A konferencia elhatározta, hogy a cionista szervezeten belül erős harcot fog folytatni a szombati megszegése ellen. A szónokok állásfoglalást a cionista baloldal ellen is, amely jelenleg a cionista politikát irányítja.

— Oradea város Kultur és Jóléti ügyosztálya 1098—1933 sz. a. árlejtést hirdet a városi árvaházi gyermekeknek szükséges 50 pár cipő szállítására. Az árlejtés 1934 január 8-án a Kultur és Jóléti ügyosztály helyiségében (Primária II, emelet 35) lesz megtartva.

— Oradea város polgármesteri hivatala 40389—1933 sz. a. ezután hozza az érdekeltek tudomására, hogy a mezőgazdasági kamarák választói névjegyzéke 1934 január 31-ig a Primária I. emelet 30 sz. szobájában van kifüggesztve, hol a vásár- és ünnepnapok kivételével az azon eddig nem szerepelt arra jogosultakat felveszik a névjegyzékbe.

A telawiwi tiltakozó demonstráció kapcsán a rendőrség 17 revizionista Brith Trumpeldoristát vett őrizetbe, akiket egyelőre kaució ellenében szabadlábra helyeztek. A vizsgálat befejezéséig a szabadlábra helyezett revizionista fiatal embereknek megtiltották, hogy bármilyen politikai gyűlésen résztvegyenek.

Egyesületi hírek

Az oradeai Jung-Wizo, f. hó 7-én vasárnap délután 4 órakor tartja legközelebbi diéni-jét, Nagypiac-tér 11 sz. alatt (Ullmann palota), melyen a Hanoar Hacioni ideológiáját fogják ismertetni.

Az Aviva-Barisszia jubiláris konferenciája. Arad. December 25, 26 és 27 én tartotta meg az Aviva-Barisszia 10-ik jubiláris konferenciáját Aradon. Kasztner Rezső orosz rison nyitja meg a diszkuszgyűlést, majd az üdvözlések következtek. Marton Zsigmond a KIB nevében tolmácsolja üdvözlését, majd az aradi helyi csoport, a WIZO és az aradi zsidó testületek megbízottainak üdvözlései következtek. Danzig Hiel a cionizmus halottjairól emlékezett meg. A konferencia ülését Reiter Ernő elnöklével folytatták. Az új Nössziut Kasztner Rezső és Danzig Hiel vezetésével alakult meg. Az aradi helyi csoport példás rendben gondoskodott a konferencia zavartalan megrendezéséről.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyin-tézőbizottsága december 24 én kezdte meg üléseit Oradeán dr. Fried Ábrahám elnöklével. Dr. Fried Ábrahám megnyitja után dr. Fischer Tivadar történelmi visszapiantást vet az E. Zs. N. Sz. munkájára, majd Veres Ernő, a szövetség elnöke a cionizmus halottjairól emlékezett meg. Mindenekelőtt Fischer Lipótól emlékeztek meg kegyelettel, majd a néhány nappal ezelőtt elhunyt dr. Kohányi Rezső emlékéit idézi a hallgatóság elé. Ezután a világcionizmus halottjairól emlékeztek meg a napirendi pontok tárgyalása során a Palestina Hivatal vitájában Jámber Ferenc, Reiter Károly, Kasztner Rezső, dr. Molnár Gyula, dr. Weisz Jenő és Taub Ábrahám vettek részt. A Keren Hajeszod referátumot Löbl Lajos tartotta, amelyhez Weinberger Náador, majd dr. Bárdos Imre szólottak hozzá. A Keren Kajemeth jelentést Péterfi Eadre ismertette, melyhez elsőnek Kohn Mártonné, a K. K. L. marosmegyei körzetének vezetője szólott lelkesítőleg hozzá, majd dr. Brizsker terjesztette be referátumát, végül Mose Hellenberg a K. K. L. jeruzsálemi kiküldöttje és Berkes Dávid szóltak a vitához hozzá. Riesel Jakob határozati javaslatot nyújtott be a választásoknál a Zsidó Párt ellen dolgozó cionisták megbélyegzésére, amelyet Vadász Miksa (Margitta) helytelenít. Rottenberg József (Sighet) dr. Szegő Ernő (Déva) és dr. Fried Ábrahám ugyancsak éles szavakkal ítélik el a népi politika renegátjait.

Egyhangú választás az oradeai izr. hitközség-nél. Vasárnap f. hó 24 én választott az oradeai neolog izr. hitközség 33 képviselőtestületi tagot, három évre. Egyhangú bizalommal választották meg a jelölőbizottság jelöltjeit, Farkas Jenő választási bizottsági elnök vezetésével. A megválasztottak a következők: dr. Adonyi Jenő, Ács Vilmos, Braun Arnold, Erődi Ernő, Faragó Miksa, dr. Faragó Viktor, Farkas István, dr. Feld Albert, dr. Fleischer György, dr. Goldner Herman, dr. Grosz Samu, Grünstein Béla, dr. Galtmann Jenő, Heyman Béla, Huszár István, Ince Lipót, dr. Kovács Gyula, Lőrincz Artur, Lusztig Soma, dr. Markovits Henrik, dr. Ney Pál, Poldesz Richard, Reichard Ernő, Radó István, dr. Schönfeld Jenő, Schönzweig Jenő, Schwartz Ernő, Schwartz Gyula, Sebestyén Sándor, Stern Soma, Székely Sándor, dr. Váli Péter, Senior: Ifj. Popper József.

Ezüst

menorák, gyertyatartók és karosgyertyatartók, serlegek, templomi kegyeserek bármilyen művészi kivitelben legolcsóbb árban. Aranyozás és ezüstözés!

Pospischil
ORADEA, Piața Unirii 12.

BORGOS

Bazárépület — Színházoldal Gallér darabja 3 lei
Fiók-felvétel Holdas-templommal szemben, Piața Unirii 16.

Öltönyt, felöltőt és télikabátot eredeti angol szövettől öltöny 3000 Leitől,
Felöltő vagy átmeneti kabát 3000 Leitől
Élikabát 3000 Leitől

Hackmayer uri-szabó Oradea, Regina Maria 3
(villamos megálló)

A szlovenszkói Mizrachi és Ceire Mizrachi konferenciája Kosicen

Kosice. — Rendkívül nagy látogatottság mellett, mintegy 150 delegátus és több száz főnyi vendégsereg jelenlétében nyílt meg december 25-én, hétfőn a hitközség üléstermében, dr. Steiner Szigfried elnöklével mellett a szlovenszkói Mizrachi és Ceire-Mizrachi konferencia. Dr. Steiner Szigfried megnyitja után be-terjeszti az évi jelentést. A Ceire Mizrachi központja nevében M. A. Kasztner megnyitót tart, majd a konferenciát üdvözlük a megjelent zsidó testületek képviselői. A cionista csoportok üdvözlését Klíngenberg mérnök tolmácsolja, a Mizrachi helyi csoport nevében M. Schwalb, és a Ceire Mizrachi helyi csoport nevében Jurovits M. köszöntik az országos konferenciát. A szervezeti jelentés Weinrób Izsák terjeszti be. Steiner Ezra, a Ceire w, Hechaluc Hamizrachi tevékenységéről számol be, majd Lichtig H. politikai referátumot tart. Ezután M. A. Kasztner tartotta meg referátumát Erec Jisrael vallásos építőmunkájának fejlődéséről.

A konferencia a következő új executívét választotta meg: Elnök: Dr. Steiner Szigfried, alelnök: Weinrób Izsák, az executive tagjai: Lipkovitz Fritz, dr. B. Tomaschoff, M. A. Kasztner, Schlésinger Ella és Steiner Ezra. A Mizrachi és Ceire Mizrachi együttes konferenciája hajnali 5 órakor ért véget.

Nagy lelkesedés közepette nyílt meg rögtön az együttes konferencia befejezése után, hajnali 5 órakor a Ceire w, Hechaluc Hamizrachi konferenciája. M. A. Kasztner megnyitja és M. Weiser chaluferátuma után, dr. L. Kurzweil tartotta meg ideológiai és kulturreferátumát. Rövid szünet után Weinberg Schoschana, Ceiroth referátumot tartott.

MOZI

Teatrul Heyman Szinkör:

Péntektől: Cavalcade, Monumentális világslájer, Clive Brook és Diana Wynyard szenzációs alakításában.
Jön: King-Kong, a nyolcadik világcsoda.

Filmpalace:

Péntektől: Fehér apáca, Helen Hayes és Clark Gableval
Jön: Csókra vár az asszony, Gustav Fröhlich és Jarmilla Novotna, Bolváry rendezés!

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvéttel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Háztartásában csakis a jó minőségű
„ROTHBART” felírású כשר SZAPPANT használja!

Postai szétküldés!

Az oradeai orth. rabbinate felügyelete alatt.

Gyártja: **ROHBART ADOLF EDE & Fia szappangyára, Oradea**

RÖVID HIREK

VARSO. A lengyel parlamentben Rozmarin zsidó eszméjű képviselő parlamenti beszédében Palesztina lengyel mandátuma mellett foglalt állást és 100.000 zloty támogatását kérte a Palesztinában kivándorló zsidók számára. — Piaterkow lengyelországi városkában, a Keren Hajessod kompany beindítása alkalmából nagy összejöveteli tartottak, amelyet azonban a revizionista ifjak megzavartak. Majd, miután kituszkolták őket a tereméből, megvárták míg a gyűlésnek vége van és az utcán az egyik revizionista késsel a kezében ráugrott dr. I. Schipperre, a lengyel cionisták ismert vezérére és csak a véletlennek köszönhető, hogy Schipper nem sebesült meg.

WORMS A XIII. század óta fennálló és a kiváló biblia-megnyitási Rasi után elnevezett, a város kapuján levő tornyot, most Hillerek az antiszemiták Klauz Sinzer után nevezték el.

WASHINGTON. A németországi nagykövét dr. Lueher előadást tartott a Columbia egyetemen, ahol az egyetemi hallgatók kifütyülték és a tetlleges inzultus elől menekülnie kellett.

LONDON. Az angol sajtó közli, hogy az angol kormány azzal foglalkozik, hogy az angol flotta tengeri hadibázisát Máltából Haifába helyezze át. — Sir Frederic Lewis Nathan, a zsidó ifjúsági brigád parancsnoka, az elmúlt héten 72 éves korában elhunyt. A világháború alkalmával Sir Frederic, az angol admirálisánál teljesített szolgálatot.

LEMBERG. A Lembergben legutóbb megtartott országos chaluckongresszus kimutalása szerint Galiciában és lengyel Sziléziában jelenleg 28.000 chaluc vár a palesztinai bevándorlásra.

BERLIN. A napokban zajlott le az első cionista kongresszus Hitler uralkománya óta. A Keren Hajessod németországi tagozata által tartott kongresszuson számos beszéd hangzott el a német zsidó menekültek palesztinai letelepítése mellett is. — A napokban történt meg az 1797-ben alapított Efraim Mayer és Fia zsidó bankházának likvidálása. A likvidálás okául a „rossz gazdasági viszonyokat” hozzák fel.

KOWNO. — A litván kormány feloszlatta a „Hazavédelem” és a „Perkonkrust” nevű antiszemiták alakulatokat és azok vezetői ellen megindította az eljárást.

BRÜSSZEL. Az elmúlt napokban leplezték le Brüsszelben Bernheimnak, a belga hadsereg volt zsidó tábornokának emlékművét, amelyen a katonai és politikai előkelőségek is résztvettek. A belga király nagyobb összeget utalt át az emlékmű céljaira.

BUCUREȘTI. — A regáli cionisták bucarești kongresszusa alkalmából, Károly román király kihallgatáson fogadta Nahum Szokolovot, az ősz cionista vezérpolitikus.

AMSZTERDAM. — A 40.000 tagot számláló német nemzetiszocialista párt Hollandiában hivatalos deklarációt adott ki, amelynek értelmében nem azonosítja magát a német nemzetiszocialista párt programjával és elítéli a legmesszebbmenően az antiszemitizmust, sőt felhívásban kéri a németországi zsidóságot is, hogy lépjenek be a holland nemzetiszocialista pártba.

PÁRIS. Camelots du Roi antiszemiták vezér vezetése mellett a zsidó negyedben nagy tüntetést rendeztek a francia antiszemiták és bezúrták a zsidó menza ablakait. A rendőrség erőyes közbelépése megakadályozta a komolyabb összefutéseket.

VILNA. A közelmúltban levezetett vilnai népszámlálás 55.000 zsidó lakost állapított meg. A zsidó lakosság 88%-a a jidist mondotta anyanyelvének, míg 11% a hébert. Mindössze 1% nem ismerte el sem a hébert, sem a jidist anyanyelvének.

NEW YORK. — A londoni zsidó segélykonferencia határozatának szellemében az amerikai Jewish Congress nagyarányú segélykérő bevezetésére határozta el magát és 10 millió dollárt akar felhozni a német menekültek segélyezésére céljaira. Egy bizottságot neveztek ki, hogy foglalkozzon a Délafrikában és Braziliában létesítendő telepítések lehetőségének kérdésével.

OFFENBACH. — Dr. Dienemann, Offenbach Main 62 éves főrabiját a rendőrség „védőrizetbe” vette és az osthofeni internálótáborba szállították.

DREZDA. Egy volt városi tanácsos, Adolf Schmidt, egy kitereszeltkedett zsidó, a nemzetiszocialista terrorizmus hatása alatt elhagyta árja feleségét és két gyermekével együtt átmenekült a hátra. A varsói rabbinátusnál Schmidt gyermekeivel együtt visszatért a zsidó hitre.

JERUZSÁLEM. — A palesztinai kormány engedélyt adott a zsidó nemzeti tanácsnak (Vaad Leumi) arra, hogy 25.000 font kölcsönt vegyen fel a zsidó tanítók hátralekös fizetéseinek kifizetésére. A Vaad Leumi alkalmazásában álló, mintegy 700-800 tanár, már 3 hónapja nem kapta meg havi illetményeit.

TEL-AWIW. — Leob Gordon, az ismert nevű író és pedagógus, az elmúlt héten hunyt el 67 éves korában Tel-awiwban. — Kfar Saba központjában az agudista Keren Hajischuw egy kisebb földterületet vásárolt, ahol 20 agudista ifjú már meg is kezdte a munkálatokat.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Adler József segesvári főrabbi urnak

Nem akarunk nagy fenekelt keríteni a dolognak. Elvégre nem korszakos jelentőségű. Csak legfeljebb jellemző az emberi elme végzetes feledékenységre. Főrabbi ur cikket írt az egyik hetilapban. Abban, amely nem szűnik meg egyetlen egy alkalmat sem elmulasztani, hogy belénkesíjje rituálisan körülírt tulajkját. Az Új Kelet szerkesztőjével polemizál főrabbi ur, de közbe nekünk is „ad egyet”. Azt írja: „A cionista sajtónak egy fatyuhajtása” és utána mint az orthodoxia győzhetellen bajnoka, idézi a mesüme Heinet. Majd utána: „De a sajtótenger kalózaival nem akarok vitábaszállani...” ezek mi vagyunk, a „Népünk”.

Nehogy l'ten mentis főrabbi ur el'elejtse, emlékeztetünk kell, hogy nem is olyan régen, együtt „kalózkodót” velünk. Es pedig, hogy memoriájába idézzük: 1932 március 9-én (5692 R. Chodes Adar II) ezt írja főrabbi ur s. k. azaz saját-kezüleg: „... az előjelek azt mutatják, a „Népünk” lesz a jövőben a hivatalos orthodoxia szócsöve. De ettől eltekintve kész vagyok bármikor a tisztelt szerkesztőség által elem terített kérdéseire egy cikk keretében megfellelni stb. stb.”

Hát így van ez Adler főrabbi ur! Akkor nem voltunk „kalózkodók”. Csak amióta a Központi Iroda családi érdekeltisége, melyhez főrabbi urnak is szerencsése van tartozni, lapot indított épen azt a lapot, amely igénybeveszi főrabbi ur tollát is, azóta lettünk mi... tréfik.

Mi igazolhatjuk számos leadott cikkével és még a múlt év augusztusában is hozzánk intézett sorával és cikkével is, hogy főrabbi ur mindenkor nagy tisztelője volt lapunknak. Most azonban nem kívánhatjuk, hogy a családi érdekek ellen vétsen, mert az fontosabb lehet mint a klall-érdek. De engedjen meg főrabbi ur, azt mégis kikérjük magunknak, hogy azt a hajót, amelyen Ön is éveken át, kényelmesen utazott, most, hogy az orthodoxia új dreaghmouthját vizre bocsájtották, egyszerűen kalózhajónak deklarálja. Talán nagy vihar esetén, még Ön is felkérézkedik majd rá. Minek törekszik akkor meggondolatlanul, fenékbe furni.

— Igen jóházból való, vallásos, nőlten fiatal textilkereskedő, keres egy vallásos, jómodu házból való leányt, nőül. Levelek „Platina” jelige alatt a kiadóhivatalhoz intézendők.

Convocare

Adunarea generală extraordinară a Băncii de Credit Mărunt și Economie S. A. Cluj. fiind amănata din cauza incapacității de a aduce hotărâre valabilă din ziua de 17 Decembrie, a tr. pe ziua de 7 Ianuarie 1934, sîmnații acționari sunt invitați prin aceasta de a participa la această adunare, ce se va ține la 7 Ianuarie 1934, la orele 11 a. m., în Cluj Calea Regele Ferdinand No. 52 cu programul neschimbat și fără considerare la numărul acționarilor prezenți.

Observațiune.

Sîmnații acționari se fac atenți, că la adunare numai acei pot participa, cari au primit o legitimațiune asupra acțiilor achitate pe deplin până la 31 Decembrie 1932 și depuse la Căsuța Băncii inclusiv până la 5 Ianuarie 1934 în orele de birou (a. m. 9—1 p. m. 3—6).

Consiliul de Administrație al Băncii de Credit Mărunt și Economie S. A. Cluj.

Meghívó

A Kishitelbank és Takarékpénztár r. t. Cluj, 1933, december 17. ére összehívott rendkívüli közgyűlése határozat képtelensége miatt el lévén halasztva 1934 január 7-re, a tisztelt részvényesek ezulon hivatalnak meg, a Clujon, Calea Regele Ferdinand No. 52. szám alatt, 1934, január 7-én d. e. 11 órakor változatlan programmal és a jelenlevők számára való tekintet nélkül megtartandó közgyűlésre.

Figyelmeztetés.

A t. részvényesek figyelmeztetnek, hogy a közgyűlésen csak azok vehetnek részt, akik 1932 december 31-ig teljesen befizetett részvényekről szóló jegyeiket a részvények letétele mellett az intézet pénztáránál 1934 január 5-ig bezárólag a hivatalos órák alatt, (d. e. 9—1, d. u. 3—6) átveleik.

A Kishitelbank és Takarékpénztár r. t. igazgatósága

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Zsidó közmondások

Ha az ember beteg volt — az rossz. Ha gazdag volt — az még rosszabb. Ha egy szegény ember tyukot eszik, akkor vagy ő beteg, vagy a tyuk volt beteg. Ha nevelsz azt mindenki látja, ha sirsz, nem akarja senki észrevenni. Mit használ az minden bölcseségnek, ha az esztelenség uralkodik. A számár azt beszéli, amit tud, az okos tudja mit beszélni. A chüpe alá mennék, a váláshoz szaladnak. Egy anyának negy köfényre van szüksége, hogy eltakarja vele gyermekei hibáit. Egy apa sok gyermeket tud láplálni, de sok gyermek nem tud egy apát eltárlani. A szerencsétlenségről ráérünk akkor beszélni, amikor már itt van. Tíz ellenség sokszor kevessebbel árt, mint az ember saját maga. Ahová a szegénység beköszön, onnan menekül a barátság.

A kezes

A miszli Rabbí Tanchumhoz jött egy tudatlan gazdag ember a vejével, akit nagy pénzen szerzett.

— Rabbí vizsgáltsa meg a vőmet, mit tud?

R. Tanchum megkopogtatja a korsót, látta, hogy üres. De nem akarja az apóst megszorítani, így szól hozzám:

— Kezeskedem, hogy a vőd tudja a Tórárt.

A gazdag ember boldogan távozott. A hívek pedig megkérdezték a Rabbít, hogy kezeskedhetett a vő tudásáért, amikor az oly tudatlannak bizonyult.

— Nem baj, — mosolygott R. Tanchum.

— Mi a kezes feladata? Ha az adós nem tud fizetni, neki kell helyt állania. Ugy van itt is. Én átvettem a kezességet; ha ő nem tud, igyekszem én pótolni...

Ami bizonyos...

— A locki Rabbí Mendele meglátogatta szülővárosát. Felkereste első tanítóját, akinél alef-béset tanult. Ugyanott lakott másik mestere, akinél talmudot és kommentárokat tanult.

— Miért nem látogatt meg engem? — kérdezte emez, — hiszen én sokkal tovább tanítottam, mint első tanítója.

— Megmondom, — felelt R. Mendele. — Te tanítottál bizonytalan dolgokra, miket lehet így magyarázni, meg amúgy magyarázni. Az első mesterem azonban biztos dolgokra tanított. Mert az kétségtelen, hogy az alef, alef, a béset az béset...

Az orosz szovjet felajánlja Biró-Bidsant a menekülő német zsidóság számára.

Moszkva. — A orosz szovjetkötársaság nemzeti kisebbségi központi bizottságának elnöke, Smidovits a külföldi sajtó képviselőinek kijelentette, hogy a szovjetunió készsággel ad helyet a menekülő német zsidóságnak Biró-Bidsánban, amelyet a szovjet egyébként is autonóm zsidó köztársasággá akar fejleszteni. Biró-Bidsan területuma háromszor akkora, mint Palesztina területe. Szükség van azonban képzett technikai szakemberekre, akik az építés meneténél közreműködjenek. A szovjet meghívja tehát a Németországból menekült zsidóságot, hogy vegyenek részt a biró-bidsani zsidó telepítés kiépítésénél. Biró-Bidsánban ezidőszent nagy hiány van lakóházakban, sőt a vízvezeték isgyéren van kiépítve. Ezeket a nehézségeket azonban könnyen át lehet hidalni a vidék rendkívüli természeti gazdagsága következtében, ha a világ zsidóságának vezetői támogatni fogják a biró-bidsani települést. A szovjet kormány kész arra, hogy tárgyalásokba bocsátkozzon a nagy zsidó szervezetekkel és megállapodást létesítsen velük. Jelenleg Biró-Bidsánban 12.000 zsidó lélek él, amennyiben azonban település elérné a 30.000 lélekszámát, úgy a szovjet autonóm zsidó köztársasággá proklamálja Biró-Bidsánt.

Az elmúlt hetekben a nahallai zsidóság a meggyilkolt Jakoby kolonista Jahrzeitja alkalmából emlékünnepelet tartott.